

Q&A informatiebijeenkomst Aziatische Duizendknopen en Grondverzet (20 januari 2022)

Contactpersonen

Annelies de Graaf – annelies.degraaf@buro38.nl

Peter van Mullekom -peter.vanmullekom@stantec.nl

Als vermeerdering via zaad niet voorkomt, hoe komen we dan aan een kruising?

Joyce: Een kruising, bijvoorbeeld van de Japanse Duizendknoop met de Chinese Bruidsluier, kan op een andere plek ontstaan dan in Nederland. Er zijn niet alleen maar vrouwelijke planten. Dat moet goed in de gaten worden gehouden. Wortelstokken en stengeldelen zijn de grootste 'boosdoeners'.

Is er een (digitale) kaart beschikbaar waarop het voorkomen van de duizendknoop/reuzenbereklaauw is aangegeven? (gemeld/geschouwd/actief bestreden) Of wordt dat alleen regionaal bijgehouden? En zo ja, zijn er plannen om deze informatie landelijk te delen en inzichtelijk te maken?

Bart van der Mark, gemeente Ede: In Ede hebben we dit voor het grondgebied van de gemeente. Er wordt ook redelijk goed gemeld door burgers/bedrijven:

https://geo.ede.nl/?@Invasieve_Soortenhttps://www.ede.nl/in-de-gemeente-edede-in-ontwikkeling/japanse-duizendknoop

Joyce: Er is een landelijke kaart beschikbaar. Deze is gekoppeld aan de landelijke database van NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna). Het zou mooi zijn als alle waarnemingen in deze database terecht komen. Dan ontstaat er landelijk een actueel beeld. Hierbij het verzoek aan gemeenten om de locaties van invasieve exoten te melden aan NDFF.

Michel van Leeuwen (ODRN): er zijn kaarten van onder meer Nijmegen

Petra Polman – Drogdrop, gemeente Arnhem: Arnhem heeft ook een meldpunt en een kaart.

Wat doe je met aangetroffen invasieve exoten (in je eigen tuin)? Je gooit ze niet in de kliko maar waar dan?

Joyce: Het hangt ervan af waar de inhoud van de kliko terecht komt. Er zijn gecertificeerde verwerkers. Meest nuttig is om even te bellen met de gemeente/afvalverwerker.

Ik begreep dat kieming van zaden wel mogelijk is maar dat dit op dit moment niet in groten getale voorkomt?

Joyce: klopt, de belangrijkste route van verspreiding is via wortelresten en stengelresten met knoop.

Is er ook bekend of de soort zich kan verspreiden via (wandel) recreatie? Bijvoorbeeld door je schoenzolen? Of moeten de delen wat groter zijn om weer uit te groeien?

Joyce: dat kan, bijvoorbeeld als je op zo'n plek werkt.

Is er ook een chemische bestrijding mogelijk?

Joyce: Ja, er is een glyfosaat dat toegepast mag worden. Via bladbehandeling of injectie.

Theo Portegijs, ecooloog: er is een landelijke praktijkproef uitgevoerd waarin ook chemisch is bestreden. Hieruit bleek dat met glyfosaat een reductie van het aantal stengel van ca 90%

verwacht mag worden na 4 jaar bestrijden. Dat betekent dat het een heel langdurig proces is. Er zijn methoden zonder chemische middelen die effectiever zijn.

Wat is het landelijke meldpunt?

<https://waarneming.nl/>

<https://www.ndff.nl/>

Hoe gedraagt het zich bij een bokhasi methode?

Joyce: Er is op kleine schaal een proef meegedaan met goed resultaat, maar ik weet nog niets van praktijktoepassingen grootschalig.

Daniël Kollen (Mateboer Milieutechniek): Bokhasi van Aziatische duizendknopen wordt gedaan door bijvoorbeeld Bij De Oorsprong (www.bijdeoorsprong.nl).

Hoe is een invasieve exoot waar te nemen in partijen grond?

Gonda Sluiter - Bosman, Gonda (OD IJsselland): Duizendknopen en veel invasieve exoten zijn visueel waar te nemen. Er kunnen ook getrainde speurhonden ingezet bij percelen.

Zie je bij toepassen besmette grond meteen de plant opkomen, of gaat deze plant eerst een uitgebreid wortelgestel ontwikkelen?

Joyce: Het groeit vrijwel gelijk uit, vormt niet eerst een uitgebreid wortelstelsel.

Het toepassen van glyfosaat kan toch resulteren in bodemverontreiniging?

Reactie Pim: Klopt, bij een van de gemeenten waar we voor werken is een aangrenzende perceeleigenaar door het waterschap aangeklaagd i.v.m. gebruik gif in een waterwingebied (milieudelict).

Johan Cronau, provincie Gelderland: Op chemische bestrijding zijn we zeer kritisch.

Terreinbeheerders kunnen hiervoor alleen subsidie krijgen als zij kunnen aantonen dat andere methoden op de betreffende locatie niet werken. SBB heeft al 6 ton beschikbaar gekregen voor de bestrijding van een aantal wijdverspreide exoten. Daar zit geen chemische bestrijding bij.

Hoe ga je om met derden die door haarden graven (bijvoorbeeld voor de aanleg van glasvezel)?

Jelle: Dat gebeurt vaak. Dan rijzen de vragen: wie is de eigenaar van de haard? Bij wie moet ik checken? Staat het in de opdrachtovereenkomst? Het zou mooi zijn als er toegewerkt wordt naar:

- afspraken vastleggen in het contract: kaart raadplegen, in het veld kijken en dan 'plan van aanpak' door aannemer/afspraken met aannemer maken.
- duidelijk beleggen van de verantwoordelijkheid;
- en fysiek markeren van locaties.

Suggestie van Peter van Mullekom: regel in nota bodembeheer opnemen: graafwerk niet uitvoeren voordat ernaar gekeken is.

Reactie Theo Portegijs: Als bij de gemeente bekend is waar de haarden zijn, kun je per traject aangeven hoe je ermee om moet goed. Dus een check op de 'meldingen' en goede communicatie zijn belangrijk.

Als de provincie het bevoegd gezag NBW is, kun je daar dan iets over opnemen in de (gemeentelijke) nota bodembeheer?

Jelle: Ja dat kan. De gemeente kan hierop beleid maken.

Johan Cronau: De WNB regelt dit niet. Dus daarom naar andere instrumenten kijken om het goed geregeld te krijgen.

Hoe groot is het gebied dan dat je moet markeren? Is bovengrondse deel gelijk aan ondergrondse deel? Kun je ook alleen groeiseizoenen doen?

Jelle: 2 tot 3 meter afstand van wat bovengronds zichtbaar is. Zie ook infoblad D uit het landelijk protocol.

NVWA is toch bevoegd gezag? Daarnaast is het dus door de provincie en gemeente als opdrachtgever privaatrechtelijk (bestek) te regelen. Daar komt een omgevingsdienst en dus ook de Bodemnota en het Bbk niet om de hoek kijken.

Jelle: Voor de Wet natuurbescherming is de provincie bevoegd gezag

Heeft nota bodembeheer vooral een voorlichting/communicatie functie bij invasieve exoten?

Peter: nee hoeft niet uitsluitend die functie te hebben. je kunt door het stellen van regels ook afdwingen dat toe te passen grond en/of bagger verschoond is van resten Duizendknopen.

Wat is de juridische basis om in nota bodembeheer regelgeving op te nemen?

Luuk: Er is meldingsplicht op basis van de natuurwetgeving. Omgevingsplan is ook het instrument om het in vast te leggen. De vraag is of het huidige Bbk voldoende basis biedt.

Moet rekening worden gehouden met invasieve exoten bij het toepassen van grond of baggerspecie?

Luuk: Ja, bij het ontgraven en elders toepassen van grond of baggerspecie moet ook rekening worden gehouden met eventuele bijmengingen met invasieve exoten.

Op basis van welke wetgeving?

Reactie Jacco van der Gaag: Het moet gewoon in de contracten worden geregeld. Dus bij de uitvoerende opdracht verlenende gemeentelijke diensten.

Reactie Jeroen Grondman: Een nota bodembeheer biedt geen oneindige ruimte voor dergelijke specifieke zaken als exoten. Dit zou wellicht onder de Omgevingswet geregeld kunnen worden.

Reactie Jacco van der Gaag: Bij de uitvraag van werkzaamheden moet toch een risico-inventarisatie gedaan worden en daar zou dit onderdeel van kunnen zijn voor de opdrachtgever.

In de RAW staat dat er in teelgrond geen overblijvende onkruiden mogen zitten. Valt de duizendknoop in deze groep?

Reactie Peter Mullekom: ja

Projecten in de wintermaanden geven natuurlijk geen duidelijk bovengrondse aanwijzingen voor duizendknoop, hoe deze zo goedkoop mogelijk traceren?

Dat kan door een visuele inspectie door ervaren controleur of met een getrainde speurhond. Handelen in de Japanse Duizendknoop (JDK) is per 1-01-2022 verboden. Als een partij grond volgens landelijk protocol is onderzocht (resultaat geen JDK) en blijkt na verloop van tijd alsnog JDK te bevatten.

Wie is aan te spreken op eventuele financiële schade. De aannemer, onderzoeksbureau of de eigenaar van de grond?

Luuk: Het is te vroeg om deze vraag te beantwoorden. Er is nog geen jurisprudentie. De rechter zal hier in voorkomende gevallen een uitspraak moeten doen. Er kunnen en worden contractuele afspraken (inspanningsverplichting, geen resultaatverplichting) gemaakt.

Is er naast een protocol ook een checklist om te bepalen wanneer je overgaat van visueel onderzoek naar bodemonderzoek en waar het onderzoek aan moet voldoen?

Luuk: Er is geen checklist, zou een mooie toevoeging zijn, maar het gaat ook om logisch nadenken.

Graag was ik meer te weten gekomen over een mogelijke samenloop van Bbk en het verbod op duizendknoop. Jaarlijks behandelen wij zo'n 300 meldingen voor het toepassen van grond. Voor zover ik heb kunnen nagaan kunnen we daarbij geen toets op duizendknoop uitvoeren. De gemeente is bevoegd gezag Bbk en de provincie bevoegd gezag NBW. De beste optie die ik kan bedenken is dat de provincie opdracht geeft om bij meldingen Bbk ook toezicht op duizendknoop uit te voeren op basis van de Nbw. Misschien een mooie klus voor het GOO om dit aan te kaarten?

GOO: Een jurist naar laten kijken in samenwerking met Bodembeheer van de Toekomst.

Zijn er al voorbeelden van gebiedsgerichte aanpak (van bijv. meerdere gemeenten + andere terreinbeheerders die samenwerken aan een PVA)?

Luuk: Er zijn wel voorbeelden van grootschalige aanpak (meerdere locaties) maar nog voorbeelden van een gebiedsgerichte aanpak.

Reactie Waterschap Den Dommel: Samenwerking voor lange tijd aangegaan met gemeenten/partijen.

Reactie Johan Cronau: Provincie Gelderland zet zwaar in op het voorkomen van verspreiding. In de contracten is het landelijk protocol leidend. Samenwerking op gebied van bestrijding is op projectbasis.

Wat is het advies bij het resultaat bij 1 stukje wortel nultolerantie in relatie tot een depot van 10.000 ton (partijkeuring)?

Dat advies is op dit moment nog niet te geven.

Welk lab kan die DNA-analyse uitvoeren?

Eurofins kan hierbij helpen. Eurofins is ook bezig met het inrichten van een specifieke kiemtoets voor de Japanse Duizendknoop. Ook bij het lab Orvion kan je een DNA-analyse doen.

Interessante info over handelsverbod

Nieuw handelsverbod op Japanse duizendknoop geldt ook voor besmette grond

[Met ingang van 1 januari 2022 geldt er een nationaal 'handelsverbod' voor drie soorten Aziatische duizendknopen.](#) (met link naar onderzoek RWS)

Openstaande vragen (het GOO houdt zich aanbevolen voor de antwoorden)

Is er ook samenwerking met andere provincies zoals Overijssel?

Zie je bij toepassen besmette grond meteen de plant opkomen, of gaat deze plant eerst een uitgebreid wortelgestel ontwikkelen?

Ziet de provincie Gelderland zichzelf ook als terreinbeheerder, bijv. bermen langs N-wegen? Hoe gaat de provincie om met duizendknoop in beheer?

Wat is werkingsprincipe van afdekken, wegnemen van licht of wegnemen van zuurstof?